TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI Sınıf-11

OGM MATERYAL
ORTAÖĞRETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

KONU CUMHURİYET DÖNEMİNDE ROMAN (1923-1950)

CUMHURİYET DÖNEMİ'NDE ROMAN (1923-1950)

Roman; yaşanmış ya da yaşanması mümkün olay veya durumların kişi, yer ve zamana bağlı olarak okuyucuda heyecan ve zevk uyandıracak şekilde anlatıldığı uzun edebî türdür. Romanda birbiriyle bağlantılı olaylar bir tema etrafında bir araya gelir. Romandaki gerçeklik kurmaca gerçekliktir. Roman, yazıldığı dönemin zihniyetini yansıtır. Romanda serim, düğüm ve çözüm bölümleri bulunur.

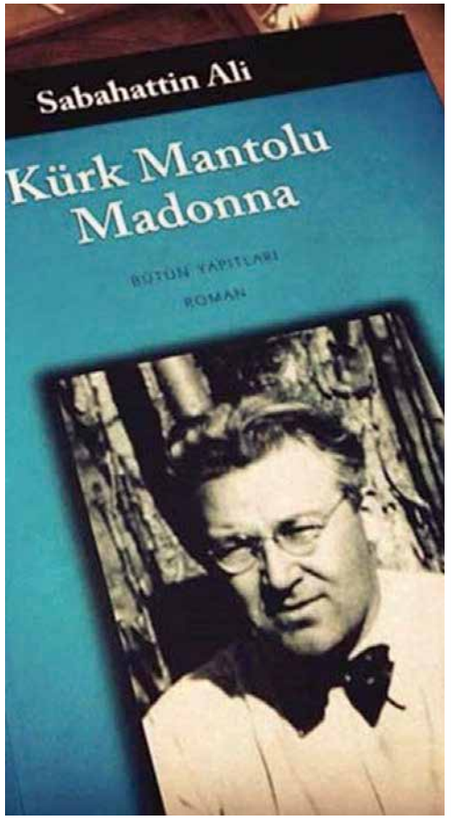
Roman türünün ilk örneği, İspanyol yazar Cervantes'in (Servantes) XVII. yüzyılın başlarında yayımlanan *Don Quijote* (*Don Kişot*) adlı eseridir. Türk edebiyatına roman Tanzimat'la girmiştir.

1923-1950 YILLARI ARASINDA TÜRK ROMANININ ÖZELLİKLERİ

- "Memleket edebiyatı" olarak adlandırılan bir anlayış etrafında şekillenir.
- Millî Edebiyat Dönemi'nde başlayan Anadolu'ya yönelme bu dönemde de sürer.
- Anadolu'yu her yönüyle edebî esere yansıtma anlayışı hâkimdir.
- Millî Edebiyat Dönemi'nde eser veren yazarların pek çoğu bu dönemde de eser vermeye devam etmiştir.

ROMANLARIN BAŞLICA KONU VE TEMALARI:

- Kurtuluş Savaşı,
- Kurtuluş Savaşı ile uyanan ulus olma bilinci,
- Atatürk milliyetçiliği,
- Yanlış inanışlarla, çağdaş değerler yoluyla mücadele
- Realizm etkilidir.
- Eserler sade bir dille yazılmıştır.
- 1940 yılından sonra sanatçıların tutumlarında değişiklik gözlenir bu da konu ve temanın çeşitlenmesini sağlar.

TÜRK EDEBİYATINDA BAŞLICA İLK ROMANLAR

İlk Olma Özelliği	Eserin Adı	Eserin Yazarı
İlk çeviri roman	Tercüme-i Telemak	Yusuf Kâmil Paşa
İlk yerli roman	Taaşşuk-ı Talat ve Fitnat	Şemsettin Sami
İlk edebî roman	İntibah	Namık Kemal
Batılı anlamda ilk roman	Mai ve Siyah	Halit Ziya Uşaklıgil
İlk tarihî roman	Cezmi	Namık Kemal
İlk realist roman	Araba Sevdası	Recaizade Mahmut Ekrem
İlk köy romanı	Karabibik	Nabizade Nazım
İlk tezli, natüralist roman	Zehra	Nabizade Nazım
İlk psikolojik roman	Eylül	Mehmet Rauf

1923-1950 YILLARINDA TÜRK ROMANINDA ÖNE ÇIKAN YAZARLAR VE BAŞLICA ESERLERİ

YAZAR ADI	ESER ADI
Yakup Kadri Karaosmanoğlu	Yaban
Reşat Nuri Güntekin	Yaprak Dökümü
Halide Edip Adıvar	Vurun Kahpeye
Peyami Safa	Dokuzuncu Hariciye Koğuşu
Ahmet Hamdi Tanpınar	Huzur
Sabahattin Ali	Kuyucaklı Yusuf
Abdülhak Şinasi Hisar	Fahim Bey ve Biz, Çamlıca'daki Eniştemiz

SORULAR

SORU 1: Sabahattin Ali; köy, kasaba ve kent gerçeklerini ilk defa gözleme dayalı toplumcu gerçekçi bir anlayışla eserlerinde yansıtmıştır. "Kuyucaklı Yusuf"ta, bir Anadolu kasabasının değişen değerlerle biçimlenen yeni yaşamını sergiler. "İçimizdeki Şeytan"da, II. Dünya Savaşı öncesinde üniversite, kültür ve sanat çevrelerindeki farklı sosyal eğilimleri eleştirir. "Kürk Mantolu Madonna"da, çevresiyle uyum sağlayamayan, verdiği sözü tutamayan bir aydının suçluluk ve utanç duygusunu yansıtır.

Bu parçada sözü edilen sanatçı aşağıdaki edebî dönemlerin hangisinde yer alır?

A) Tanzimat
B) Servetifünun
C) Fecriati
D) Millî Edebiyat
E) Cumhuriyet

Cevap: E

SORU 2: "Romanda tek amacım hayatın heyecanını verebilmek ve canlı tipler oluşturmaktır. Roman yazarken, tanıdığım kimseler ve yaşadıklarımdan yola çıkarım. Fransız romancılarından gençliğimde çok zevkle okuduklarım Stendhal ile Balzac'tır. Şimdi Marcel Proust ile Jules Romains'in âdeta tiryakisi oldum." **diyen bir yazarın aşağıdaki akımlardan hangisini benimsemesi beklenir?**

A) Klasisizm
B) Romantizm
C) Realizm
D) Egzistansiyalizm
E) Sürrealizm

Cevap: C

SORU 3: • Yusuf ilk defa Edremit'te mektebe gitti. Fakat bu mektep devri pek uzun sürmedi. Buraya geldikleri zaman Yusuf on yaşlarındaydı. Sarı benizli, nahif fakat kuvvetli ve dayanıklı bir çocuktu. (Kuyucaklı Yusuf - Sabahattin Ali)

• Babası Yüzbaşı Ali Selahattin Bey, emekli olunca önce İzmir'e, daha sonra Edremit'e yerleşti. Sabahattin Ali, ilkokulu Edremit'te bitirdi, bir süre Edremit Lisesinde, daha sonra Balıkesir İlköğretmen Okulunda okudu. (Türk Edebiyatında Hikâye ve Roman - Cevdet Kudret)

Bu parçalardan hareketle aşağıdakilerden hangisine ulaşılabilir?

A) Edebî eserlerde toplumsal mesaj verme kaygısı güdülür.
B) Yazarlar, kaleme aldıkları eserlerinde sanatlı bir dil kullanırlar.
C) Bir edebî metnin başarısı yazarın, dili kullanma yeteneğine bağlıdır.
D) Edebî eserlerde, yazarların yaşamlarından izlere rastlamak mümkündür.
E) Yazarlar yaşadıkları dönemlerin sosyal ve kültürel hayatından etkilenirler.

Cevap: D